

WORLD PARROT TRUST

PsittaScene 30:1 Spring/våren 2018
Översättning Maria R. Borgh och Lars Persson

www.parrots.org
sweden@parrots.org

Tryckt på återvunnet papper

INNEHÅLL

- 4 Meddelande från WPTs ordförande - Alison Hales
- 5 Afrika-översikt - Framsteg och framtida planer för att skydda några av Afrikas mest hotade arter
- 10 Hyacintaror - Bevarande i papegojparadis
- 16 Fokus på en art - Gulnackad amazon
- 18 Sseses-öarnas grå jako - Lake Victoria, Uganda
- 22 PsittaNytt och uppdateringar, Index över PsittaScene 2017, WPT-kontakter
- 24 Papegojor i det fria - Saffranspapegoja (*Pyrilia pyrilia*)

PÅ OMSLAGET

En gulnackad amazon (*Amazona auropalliata*) iakttar försiktigt fotografen. Foto © J Gilardi

Den gulnackade amazonen löper risk för utrotning då de vilda populationerna uppvisar allvarlig minskning i alla de sex länder där den ursprungligen finns.

WPT har stött ett antal undersökningar och lokala projekt som syftar till att skydda återstående populationer samt stödja forskning om artens ekologi, studier av deras bon och om populationerna i stort.

Mer information på sidan 16 i Fokus på en art: gulnackad amazon.

ETT MEDDELANDE FRÅN ORDFÖRANDEN

Läs denna upplaga av PsittaScene om du vill veta mer om vad som kan uppnås när välmenande och aktiva människor arbetar hårt!

Vi kan ta del av vad som uppnåtts i Bolivia för att hjälpa hotade hyacintaror och en uppdatering av situationen för malawidvärgpapegojor i södra Afrika klargör vilka aktioner som behövs för att skydda dem.

Vi har senare år, faktiskt under årtionden, fokuserat mycket på jakopapegojorna - grå jako och timnehjako. Det har varit en besvärlig resa för dessa underbara och intelligenta fåglar. Vår programdirektör Dr. Rowan Martin uppdaterar oss om handeln och forskningen på dessa fåglar.

Dessutom beskriver Elaine Henley och Lori J DeLeo de grå jakos som finns runt Ugandas Lake Victoria. De har tillbringat en hel del tid med att observera vilda fåglars beteenden och övefört denna kunskap till att gynna sällskapsfåglar i Storbritannien, USA och andra ställen.

Och slutligen är jag glad över möjligheten att uttrycka vår tacksamhet till alla de som stött vår kampanj 'Make a Change for Parrots'. Vi är överväldigade av er generositet. Att lära sig om papegojor och att skydda dessa kan endast ske genom att välvilliga människor är så omtänksamma. **Tack!**

Alison Hales
WPTs ordförande

VILKET KOMMER ATT VARA DITT TESTAMENTE?

Låt din passion för papegojor fortleva.

Att lämna en testamentsgåva till World Parrot Trust är ett av de lättaste och samtidigt viktigaste bidrag du någonsin kan göra.

Besök vår webbsida parrots.org/legacy eller kontakta ett kontor nära dig (se sidan 23).

AFRIKA-ÖVERSIKT

Av Rowan Martin

Dr Rowan Martin är ansvarig för "World Parrot Trust's Africa Conservation Programme" (WPTs bevarandeprogram i Afrika). Det etablerades 2013 och programmet arbetar med partners över hela Afrika för att klagöra hot mot papegojor och stödja grundforskning, vidtaga bevarandeåtgärder, öka medvetandegraden och utföra utbildningsinsatser samt hjälpa papegojor som fångats illegalt tillbaka till friheten.

Det är aldrig enformigt att arbeta för World Parrot Trust. Det kan röra sig om att hantera ett trasigt fordon i ett avlägset hörn i västra Afrika, att sätta upp holkar 30 meter upp i jätteträd, att tala med internationella delegater vid ett CITES-möte i Geneve eller att med misstro stirra på en skärm där det ges information om illegal handel med fåglar på nätet. Det är helt omöjligt att veta vilken utmaning som ligger och väntar om hörnet.

Det finns alltid mer att göra men det är alltid värdefullt att under ett ögonblick reflektera över vad vi uppnått och noggrant planera för hur vi kan göra störst skillnad framöver. Här är nu en sammanställning över vårt nyligen utförda arbete i Afrika och var vi står 2018.

WPT I AFRIKA

Alltsedan bevarandeprogrammet startade i Afrika har WPT stött olika fältaktiviteter över hela kontinenten:

- Stöd för att rädda och rehabilitera papegojor som räddats från handel
 - Samhällsfokuserade initiativ för att skydda nyckelområden för timnehjako
 - Forskning i fält om grå jakos och timnehjakos status
 - Undersökningar om i vilken skala och hur fångst och handel sker med jaktpapegojor
 - Utbildningsinsatser lokalt och forskning i fält avseende kappapegojor
 - Forskning i fält rörande status samt hot gentemot dvärgpapegojor i Zambezi-bäckenet och undersökning av vattenhål för att avskräcka från förgiftning av malawidvärgpapegojor.
-

*Det är möjligt att se informatsbilden i ett större format på nätet på:
tinyurl.com/Timneh-poster*

SKYDD AV HOTADE TIMNEHJAKOS I VÄSTAFRIKA

Timnehjakon, även kallad västlig jako, (*Psittacus timneh*) utskiljdes som egen art 2012. De är mindre till storleken, har en mindre uppseendeväckande stjärt och hornfärgad näbb vilket skiljer dem från kusinen grå jako (*Psittacus erithacus*). De förklarades nyligen globalt starkt hotade av IUCN då de är hänvisade till skogsfragment i den övre Guinearegionen i Västafrika. Trots oro över minskningarna är mycket litet känt om de vilda populationernas status, föreliggande hot eller grundläggande aspekter om deras ekologi. Faktum är att det var omöjligt att få fram ett foto av en vild timnehjako då Afrikaprogrammet startade.

WPT har samarbetat med partners i Guinea-Bissau sedan 2013 för att skaffa kunskap om arten och att engagera det lokala samhället i bevarandet. Tidigare fågeljägare har anställts för att skydda bon, undersöka häckningsplatser och hjälpa till med att installera holkar. Att studera papegojor är sällan lätt och särskilt utmanande på de avlägsna öarna i Västafrika. Ett dedikerat teams ansträngningar gav frukt tidigare i år med publicerande av den första studien av timnehjakons häckningsekologi. Se några av forskningsresultaten som finns i informationsbilden till höger (© *Daniel Lopes*).

Det är viktigt att notera att det finns tecken på att den illegala fångsten av jakopapegojor vid två av de största häckningsplatserna har minskat. Lokala fokuserade ansträngningar på dessa platser fortgår med inriktning på bättre skötsel av skogshabitaten och att mera brett sprida de positiva sidorna av bevarandet inom samhällena.

2017 började WPT stödja nya initiativ för grå jako i Sierra Leone och i Nigeria med avsikt att förstå de vilda populationernas status och att identifiera nyckelområden för bevarande.

BUDSKAPET ÄR NU HELT KLART: "DET EXISTERAR INGEN LEGAL INTERNATIONELL HANDEL MED VILDA AFRIKANSKA JAKOPAPEGOJOR."

Bildtext: Vild timnehjako vid ett bo i Guinea-Bissau.

ATT SLUTA MED DEN SKADLIGA HANDELN MED VILDA PAPEGOJOR

2017 kom den positiva nyheten att jakopapegojorna officiellt placerats i Appendix I av CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora). Med detta avslutades den legala internationella handeln med vildfångade jakopapegojor. Detta var en fantastisk milstolpe för bevarandet av dessa papegojor. Mer än 1,2 miljoner jakopapegojor har rapporterats i legal handel sedan tidigt 1980-tal och många har dött innan export eller har handlats illegalt.

Demokratiska republiken Kongo (DRC), Saudi och Förenade Arabemiraten deklarerade att de önskade reservera sig mot denna listning i Appendix I vilket orsakade initial oro över hur effektivt det skulle bli att skydda nyckelpopulationerna i Kongoområdet. I samband med konventionsreglerna kan reservationer göras av länder som önskar bedriva handel. Detta kan oroande nog ha lett till export från DRC vilket leder till illegal handel i andra länder fastän ett pre-Appendix I-uppskov om export var på plats (CITES-regler kan vara komplicerade). Internationellt tryck som leddes av flera närliggande länder där jakopapegojor lever, EU och andra gjorde att de tre länderna som reserverat sig förband sig att i november 2017 stoppa all handel med vilda jakopapegojor. WPTs roll i processen var att leda forskning som berörde fångst och handel i samarbete med partners i DRC samt att förbereda rapporter och granskade publikationer och att resa till CITES-mötena för att försäkra sig om att den senaste informationen gavs till rätt personer.

Dessa ansträngningar har betalat sig och de kryphål som fanns har nu eliminerats, vilket har bringat välkommen klarhet i de olika förstärkande åtgärderna. Budskapet är nu klart: 'Det finns ingen legal internationell handel med jakopapegojor.'

Listningen av jakopapegojorna i CITES Appendix I kommer inte att av sig självt avsluta handeln med dessa arter och det är viktigt och kritiskt att olika åtgärder sätts in för att förstärka dess implementering och att de som upprätthåller det hela får rätt stöd.

Undersökningsteamet från WPT har fortsatt att noggrant undersöka handeln med jakopapegojor och delar denna information med CITES och med de som upprätthåller lagen så att de kan ta snabba och avgörande direkta beslut.

Ett nytt samarbete med World Animal Protection startade 2018 och har kraftfullt ökat kapaciteten med detta vitala arbete. Illegal handel kvarstår som ett stort problem men det finns tecken på förbättring och en minskning kan ses i några av nyckelländerna som importerar fåglar. Två nyligen utförda gripanden av jakopapegojor i export från DRC och för transit i Istanbul är uppmuntrande. Sådana ingripanden är kritiska för att störa dessa handelsnätverk.

ATT SLUTA MED HANDELN GENOM STÖD FÖR FÅNGADE PAPEGOJOR

Centralt i WPTs strategi är att stödja vård av papegojor som räddats från illegal handel för att därmed få ett slut på denna. Genom att erbjuda stöd i nödsituationer och stödja lokal kapacitet att sköta gripna papegojor så kan vi frigöra krafter i försöken att stoppa illegala handlare och

därmed vara säkra på att papegojorna får relevant omsorg. WPT stödde 2017 räddningsaktioner i Senegal, Liberia, DRC, Sierra Leone och Tanzania genom att erbjuda teknisk support och fondering av medel för att inhysa fåglarna, erbjuda föda och vital vård. Vi är glada att 2018 vara en del i ett nytt projekt i Angola med dess regering, US Fish and Wildlife Service och Wildlife Impact för att förstärka kapacitet och erbjuda utbildning lokalt för att i Angola ta hand om räddade djur inklusive jakopapegojor.

ATT FÖRSTÅ DE HOT SOM SÖDRA AFRIKAS DVÄRGPAPEGOJOR UTSÄTTS FÖR

Malawidvärgpapegojor (*Agapornis lilianae*) är en av två dvärgpapegojarter som finns inom skogsområdet Mopane i Zambezibäckenet i södra Afrika. Detta unika ekosystem är under hot med träd som huggs ner för att bereda mark åt jordbruk, för koltillverkning och för att nyttjas som timmer. Dessutom påverkas området av stora växtätare som elefanter. 2014 började WPT arbeta med partners i Zambia och Malawi för att bestämma statusen hos dessa arter och för att förstå de hot som föreligger mot dessa populationer.

Dr. Tiwonge Gawa, som är postdoktor vid University of Cape Town och ornitolog vid Museums of Malawi har lett åtskilliga expeditioner tillsammans med en fältgrupp från BirdWatch Zambia, zambiska studenter och forskare från University of Edinburgh. Dr. Gawa har arbetat med Dr. Hemant Tripathi och använt de senaste statistiska verktygen för att analysera den stora mängd data som finns för att förstå de krav på habitat som Malawidvärgpapegojorna har och jämföra deras historiska och nutida utbredning.

Genom att använda detta tillvägagångssätt är det möjligt att identifiera vilka markanvändningsformer som är mest eller minst skadliga för Malawidvärgpapegojorna och fågelsamhällen generellt. Denna information är vital för beslutsfattare som försöker balansera ekonomisk utveckling med bevarande i en situation då pressen på land snabbt ökar.

Om vi ser framåt kommer WPT att arbeta med att se till att markanvändning är kompatibel med bevarande av dvärgpapegojor och med att undersöka sätt som kan förhindra negativ påverkan genom att etablera nya häckningsområden med holkar.

BILDTEXTER:

Överst: Veterinärerna David Grant (vänster), Andrea Pizarro (mitten) och Jorge Caro (höger) utför hälsokontroller på räddade fåglar vid Tacugama Chimpanzee Sanctuary, Sierra Leone.

Nederst: Malawidvärgpapegoja vid bohål, Zambia.

WPT OCH VETENSKAPEN

Att utföra strikt vetenskap är nödvändigt för att identifiera sätt att bäst skydda vilda papegojor, att prioritera resurser och få konsensus för olika bevarandeåtgärder. Forskning är en viktig pelare för vår bevarandestrategi. Senare publikationer från WPTs Afrikaprogram är följande:

Martin, R. O. 2018. Grey areas: temporal and geographical dynamics of international trade of Grey and Timneh Parrots (*Psittacus erithacus* and *Psittacus timneh*) under CITES. *Emu - Austral Ornithology* 118, 113-125. doi:10.1080/01584197.2017.1369854

Martin, R. O. 2018. The wild bird trade and African parrots: past, present and future challenges. *Ostrich-Journal of African Ornithology*, 1-5. doi:10.2989/00306525.2017.1397787

Lopes, D. C., Martin, R. O., Henriques, M., Monteiro, H., Regalla, A., Tchantchalam, Q., et al. 2018. Nest-site characteristics and aspects of the breeding biology of the endangered Timneh Parrot *Psittacus timneh* in Guinea-Bissau. *Ostrich-Journal of African Ornithology*, 1-8. doi.org/10.2989/00306525.2017.1369467

TACK

WPT är otroligt tacksamt för det hårda arbete och den hänförelse som många enskilda och flera organisationer visat med stöd åt Afrikas papegojor under senare år. Afrikaprogrammet vill särskilt hjärtligt tacka följande (utan särskild ordning):

IBAP - Institute of Biodiversity and Protected Areas of Guinea Bissau, University of Lisbon, ISPA, Dr. Paulo Catry, Hamilton Monteiro, Mohammed Henriques, Daniel Lopes, Aissa Regalla, Quintino Tchanchalam, Bucar Indjai, Seco Cardoso, Celestino Manuel, Manjaco Cunha, Domingos Cunha, Explore Trees, David Wiles, Martin Spooner, BirdWatch Zambia, Zambian Wildlife Authority, the University of Edinburgh, the Museums of Malawi, Dr. Casey Ryan, Dr Tiwonge Gawa, Dr. Hemant Tripathi, Chaona Phiri, Guida Bell-Cross, Chinga Lufwino, Thor Kirchner, Munyamadzi Game Reserve, Roddy Smith, Mwambashi River Lodge, Dr. Craig Symes, Kurisa Moya Nature Lodge, Lisa Martus, David Letsoalo, Paul Nkhumane, Aeri Wittenburgh, World Animal Protection, Wildlife Conservation Society, University of Cape Town, Percy FitzPatrick Institute of African Ornithology, Dr. Arjun Amar, Libassa Wildlife Sanctuary, Julie Vanasche, Wara Conservation Project, Charlotte Houpline, Cecile Viry, Davide de Guz DVM, Jean-Pierre Chollet, Tacugama Chimpanzee Sanctuary, University of Sierra Leone, Momoh Sesay, Dr. Arnold Okoni, Wildlife Impact, Every Living Thing, Yusuph Musanja, Ifeanyi Ezenwa, Dr. Ulf Ottoson, TL2 Project of the Lukuru Foundation, John and Terese Hart, Robert Abani, Leon Salum, Andrew Barnard.

OCH VÅRA GRUNDARE.....

Disney Worldwide Conservation Fund, Whitley Wildlife Conservation Trust, Zoomarine, Pamela and Neville Isdell, Isdell Family Foundation, Save Our Species, Folke Peterson Foundation, Painted Bunting Fund, Companion Bird Club of Charlotte County, IFAW, Bridging Peace Foundation, Parrot Wildlife Foundation, World Animal Protection, Bill och Terry Pelster och sist men inte minst många WPT-medlemmar och donatorer vars generösa bidrag har gjort mycket av arbetet möjligt. Tack!

HYACINTAROR: BEVARANDE I PAPEGOJPARADIS

Av Willy Armin Montaña Villarroel och José Antonio Díaz Luque

Bolivia är ett papegojparadis. Med över 50 arter, tre av dem endemiska, har landet ett av de största bestånden av papegojor i världen.

Tråkigt nog är en tredjedel av dem under allvarligt hot.

Bland de otroliga papegojarterna i Bolivia finns en som det faktiskt är omöjligt att inte fatta kärlek till första gången man ser den i det fria, nämligen hyacintaran.

Det krävdes faktiskt en lång resa till östra Bolivia för att för första gången se dem i det fria. Det var ett intressant första möte. Vi reste i en karavan med fyrhjulsdrivna fordon till San Matías Protected Area och fick spendera en hel del tid med att gräva varandra ut ur den på grund av regntiden säsongsmässiga gyttjan.

Vi anlände till byn San Fernando i hjärtat av det skyddade området efter en hel dags körning. Byns borgmästare hade vänligt nog gett oss plats vid sitt hus för vårt läger så vi började direkt med att sätta upp våra tält. Vi kommer ihåg att vi var så utmattade efter detta och dagens slit att vi slutligen bara stannade och tittade upp.

OCH DÄR VAR DE.....

Hyacintaror, uppe i det blå. Klockan var över 10 på kvällen men det var fullmåne och så klart att vi kunde se dem röra sig lugnt över häckningsplatserna. Det är omöjligt att glömma en sådan fantastisk syn!

Hyacintarorna (*Anodorhynchus hyacinthinus*) finns huvudsakligen på cerradon (savann) och i Pantanalekosystemen i tre länder, Brasilien, Paraguay och Bolivia. Brasilien har den största populationen och Paraguay den minsta. (Övers. anm. LP: Pantanal, vidsträckt våtmarksområde.)

Hyacintaran är en mycket karismatisk art och har fått uppmärksamhet av både entusiaster av olika slag samt bevarandexperter. Den anses sårbar av IUCN och är på den bolivianska röda listan över vilda vertebrater. De hot som finns och äventyrar deras överlevnad inkluderar illegal fångst och habitatförlust.

Tre projekt bedrevs mellan 2008 och 2011 och ett av dem var finansierat av World Parrot Trust. Målet var att bättre förstå artens status och att utveckla bevarandeaktiviteter baserade på insamlad data.

2016 påbörjades ett seriöst bevarandeinitiativ med dessa aror i Bolivia under hyacintaroprojektets paraply, "Hyacinth Macaw Project" ("Proyecto Paraba Azul"). Projektet som är ett samarbetsprojekt fonderas av Zoo Berlin och World Parrot Trust och involverar också diverse grupper av internationella och lokala organisationer med samma vision att stödja arterna med direkta aktioner inom deras naturliga utbredningsområden.

San Matías Protected Area med sin omfattande biodiversitet inom Santa Cruz-regionen i Bolivia har en majoritet av de hyacintaror som finns i landet. Tacksamt nog är de personer som arbetar med bevarandet oerhört intresserade av initiativet och stödjer projektet så mycket de kan.

Fältarbetet påbörjades i juni vid början av den torra säsongen i Pantanals ekosystem och då huvudsakligen inom San Matías Protected Area. Vi hade turen att ha tillgång till en mängd tidigare publicerad information som delgivits av andra forskare, inkluderande det viktiga arbete som utförts av World Parrot Trust och Noel Kempff Mercado Foundation. Detta gjorde definitivt vårt arbete lättare men vi hade fortfarande begränsad kunskap om populationens status (omfattning och trender) och ekologi (häckning, spridning, dödlighet, habitat användning och födopreferenser).

Vi visste att dessa svar var viktiga för att utveckla den bästa bevarandestrategin för arten. Dessutom viktigt var att utveckla relationen med ett antal människor som bodde i San Matías Protected Area. Bevarande handlar om att ha goda relationer med den lokalbefolkning som interagerar med djurlivet varje dag.

Vi behövde sätta oss ner och lyssna på dem som är de verkliga experterna. Dessutom gjorde vi översiktliga undersökningsrutter genom studieområdet per bil, båt, häst eller till fots.

En stor del av parken är otillgänglig så det område vi undersökte var nåbart med vägar och därför i viss mån selektivt valt. Det omfattade mer än 50 000 ha inom varje habitattyp: torr tropisk/subtropisk chiquitano-skog, cerrado (savann) och Pantanal (vidsträckt våtmarksområde).

Vi fann att de hot mot habitaterna som fanns var lika de som rapporterats i andra sammanhang med nedbränning av huvudsakligen chiquitano och cerrado medan Pantanal är mera skyddad och omgiven av sumpområden. Vi fann också att arorna inte gillar tät chiquitano så de stannar gärna vid kanterna av denna. Intressant nog är det dessa områden som mest påverkas av människorna.

I en ideal värld skulle vi önska att fåglarna fanns i en tät ursprunglig skog men bevisen visar att de potentiellt kan ha nytta av viss upprensning i habitatet.

En annan nyckelaspekt i vårt arbete var undersökningarna. Vi besökte kända bo- och häckningsplatser vid 32 olika egendomar och samhällen inom de norra och södra sidorna av San Matías. Vi registrerade 180 hyacintaror varav 38 uppvisade häckningstecken. Detta ligger nära den höga häckningsbenägenhet (20 %) som kan noteras för aror generellt. Bland dessa par fann vi tre ungar. Våra undersökningar visar att andelen ungfåglar som överlever och kan läggas till den totala populationen inte är särskilt stor. Det är oklart om populationen här har minskat tidigare år eller om fåglar har flyttat till andra områden.

Vi tittade också på tillgängligheten av boplatser och födoresurser. Mest häckningsaktiviteter fann vi i Pantanal och antalen visar att det finns tillräckligt med boplatser för hyacintaropopulationen. Vi fann dock konkurrenter om boplatserna som halsbandsskogsfalk (*Micrastur semitorquatus*), afrikanska mördarbin (*Apis sp.*) och tocotukan (*Ramphastos toco*) men i stort finns tillgängliga resurser för arorna.

Vi kunde bekräfta att ett av de fyra aktiva bona utsatts för rovdjursattack. De andra tre hade en flygg unge var. Mer data behövs för att klargöra artens häckningsframgång och i vilken omfattning men det är uppenbart att fåglarna behöver hjälp av oss för att nå större framgång.

Fåglarnas diet består huvudsakligen av fruktkött och nötter från motacú och totaí och av detta finns rikligt. Nötterna finns ofta på marken och arorna tar del av dem tillsammans med lokalbefolkningens kor, getter och får. Deras starka relation till människor är otrolig. Det är ibland svårt att tro att de är aror särskilt sedan vi har arbetat med blåstrupiga aror (*Ara glaucogularis*) under nästan 10 år och har aldrig sett dem på marken!

Det sista vi fokuserade på i vår forskning var att bestämma hur omfattande papegojhandeln var i området och att undersöka möjligheten att utveckla ekoturismen i området.

Som väl är utgör inte papegojhandeln ett större problem just nu. Men folket i San Fernando berättade otroliga historier från 1990-talet när handlare från Paraguay kom med flygplan till byarna för att byta verktyg mot araungar som sedan transporterades till Paraguay och antagligen såldes på den internationella marknaden. Vi blev positivt förvånade över att några i lokalbefolkningen beslöt att stoppa detta handelsutbyte med fåglar eftersom de insåg att populationen minskade. Det var roligt att höra att dessa människor praktiserade bevarande lång tid innan vi kom dit! Vi var också glada att höra att de var mycket intresserade av ekoturism med fokus på hyacintarorna och den otroliga biodiversitet som finns inom området. Anmärkningsvärt nog har ingen ekoturism förekommit hittills. Vilken upplevelse det skulle vara för besökare att se hyacintaror i träden runt de centrala delarna i en by som om de kände sig hemma. Vi tror att det måste finnas sätt att hjälpa byborna att förverkliga denna dröm och samtidigt hjälpa till att skydda arorna.

Detta arbete har gett oss alla stor erfarenhet och vi ser framemot vår andra säsong 2018 då vi kan erbjuda skogsvaktare utbildningsprogram och undervisning som hjälp för projektet. Dessa aktiviteter är viktiga för säkra ett framtida bevarande av arten.

BILDTEXTER:

Medurs från överst till vänster: Gruppmedlemmar undersöker ett bohål.

Överst till höger: Ett enda hyacintaraägg i ett bohål.

Mitten och nederst till höger: Palmnötter, hyacintarornas favoritföda.

Medurs från vänster: Hyacintaror livnär sig i en palm.

Ovan: Forskarna José Antonio Díaz Luque (vänster) och Willy Armin Montaña Villarroel.

Överst till höger: Aranäbbar är kraftfulla verktyg då det gäller att skaffa föda.

Långt upp till höger: Insamlande av data rörande olika sorters mat.

Nederst till höger: Säsongsmissiga regn i Pantanal kan försena framstegen!

OM FÖRFATTARNA:

Willy Armin Montaño Villarroel leder hyacintaprojektet. Willy växte upp och samarbetade med sin far, en skogsvaktare vid Amboró National Park. Han avslutar nu sin examen i biologi vid Gabriel René Moreno University och har omfattande fälterfarenhet av olika arter. Han har varit involverad i bevarandeprojekt sedan 2011.

José Antonio Díaz Luque är WPTs programansvarige i Bolivia. Han har arbetat i bevarandeprojekt med både aror och amazoner i Bolivia, Honduras, Nicaragua, Costa Rica och på Bonaire. Han har då arbetat med olika undersökningar, projekt att skydda bon och frisläppning av fångade fåglar.

Tack till Zoo Berlin och projektteamet och assistenterna som gjorde detta arbete möjligt. Vi vill också tacka de dedikerade skogsvaktarna vid San Matías Protected Area, Sr. Marcel Caballero, Bolivian National Protected Areas Service, projektledaren Biodiversity Institute of San Simon's University och Foundation for the Conservation of Bolivian Parrots (CLB).

PROJEKTFOKUS

GULNACKAD AMAZON (*AMAZONA AUROPALLIATA*)

Då vilda populationer minskar kraftigt på grund av fångst och habitatförlust i alla sex länder där de naturligt finns, riskerar den gulnackade amazonen utrotning.

World Parrot Trust har stött ett flertal studier och lokala projekt riktade åt att skydda de kvarvarande populationerna av gulnackade amazoner, inklusive forskning om artens ekologi, boplatsovervakning, populationsundersökningar, samt utbildning och medvetandegörande.

WPT backade nyligen undersökningar och forskning i Costa Rica, Honduras och Nicaragua, och ett försök i Mexico i Biosphere Reserve La Encrucijada att sprida miljöutbildning, övervaka papegojpopulationer och stoppa illegal handel. I Costa Rica planeras det att implementera övervakning av de vilda gulnackade amazonerna där och att regelbundet följa effektiviteten av frisläppningsprogrammen.

WPT kommer även stödja konfiskeringar av vildfångade fåglar, som kommer rehabiliteras och släppas tillbaka till det vilda om möjligt. De fåglar som inte kan släppas kommer behållas för uppfödningprogram. Ett frisläppningsprogram och samhällsmedvetandegörande kommer utvecklas på utvalda platser i fågelarnas forna utbredningsområde, för att skapa lokalt stöd för papegojorna.

SSESE-ÖARNAS GRÅ JAKO

Av Elaine Henley och Lori J DeLeo

Att tala om Uganda som "Afrikas pärla" är betydligt mer korrekt än man kanske man tänkas tro. De otaliga landskapen - regnskogar, berg, sjöar, savanner - är i sig själva magnifika. När man då betänker den fantastiska mångfald av djurliv som kallar denna nation sitt hem, så saknar man ord.

Vi besökte Ugandas Victoriasjö-region först 2016, i förhoppningen om att få se grå jako i det vilda. Under vistelsen spenderade vi flera dagar på en av de 84 öar som omfattar Ssesse-öarna i sjöns nordvästra region. Under vistelsen hade vi privilegiet att få se små grupper (4-9 individer) av besökande grå jako leta mat i träd och socialisera i *Maesopsis eminii*-träd (träd som har mjukare trä än de träd fåglarna väljer att sova i), och en eftermiddag fick vi en sällsynt möjlighet att få se ett par jako para sig.

Då vi ville lära oss så mycket som möjligt om jakonas resor mellan öarna och deras närvaro, om någon, i lokalbornas liv, hyrde vi en båt och reste till en närliggande ö. Där talade vi med några bybor som identifierade träden från vilka jakona äter från och områden av ön där de vilar på kvällarna. Vad vi lärde oss i 2016 inspirerade en tur tillbaka till Ssesse-öarna i november 2017 för att observera jakonas beteenden och även intervjua bybor.

När vi återvände till Ssesse-öarna var vi ute efter att undersöka tendenser i papegojornas flygmönster, hot mot deras population, och deras beteenden i det vilda, för att bättre kunna möta behoven av jako i fångenskap. Det var vad vi väntade oss. Vad vi inte förutsåg var att kunskapen vi fick genom observation av djurlivet och konversationer med lokalbor skulle skapa en upplevelse mer rik och mer störande än vi kunde ha föreställt oss. När vi färjades till Ssesse-öarna var vi fulla av vördnad inför deras lummiga skönhet, vänliga fiskebåtar och små folksamlingar som ivrigt väntade på att dagens fångst skulle ta sig iland och in i hemmen hos hårt arbetande familjer.

Vi åkte vidare och såg stora trädstammar i stora högar på prämar och båtar, men var omedvetna om vad som komma skulle, och vi insåg inte heller att denna aktivitet var del av en större historia. Men, fåglarna och människorna hade sina egna historier att dela med sig av.

När vi lämnade byarna slogs vi av myckenheten och mångfalden av träd och djurliv. Alldeles för snart var dock de enda spåren av vad som en gång varit djup skog, tunnland av trästumpar och palmplantor och till slut kilometer efter kilometer av palmträd. Dessa tusentals hybridiserade palmträd (korsodlade för sjukdomsresistens från arter inhemska till Elfenbenskusten och Costa Rica) ger stora frukter under de tjocka trädkronorna, helt oåtkomliga för de flesta vilda fåglar. Just då verkade det som att vi var i ett område skapat av människan, men som tjänade som antites till en naturlig skog.

Här ovanpå ön var tystnaden öronbedövande - inte ett enda fågelläte kunde höras. Vi blev lika tysta som vår omgivning; som om sorgsenhet hade stulit vår möjlighet att uttrycka oss själva, ungefär som palmindustrin hade stulit öns djurlivs habitat. Det finns 1061 fågelarter i Uganda - och ändå varken såg vi eller hörde en enda. Det lummiga överflödiga habitatet för så många arter - inklusive den grå jakon - hade sjunkit in i det förgångna.

Vi fortsatte vår resa under de följande dagarna och hade möjlighet att tillbringa tid med lokalborna och intervjua över 70 öbor. Majoriteten av det Ugandska folket vi mötte - från hotellchefer till fiskare - var entusiastiska i sin stolthet över sitt lands djurliv såväl som plantliv.

När vi frågade om grå jako uttryckte de flesta Ugandabor sin beundran och fascination över den grå jakon (kallad 'Enkusu'), och pekade ut deras lekfulla natur och härmade deras läten. Men, de beklagade också att flockarna har minskat över tid. De hävdade att inte så länge sedan fanns det jakoflockar bestående av hundratals individer, men idag består flockarna av mellan två och trettio, och de syns sällan till förutom när de äter av vissa säsongsbundna träd innan de flyger iväg till andra öar. Många av öborna talad öppet om hur palmindustrin haussade upp fördelarna som palmträden skulle ge samhällena i form av pengar till familjer som sålde eller leasade ut sin åkerjord till palmoljeföretagen. Men, vad familjerna inte insåg var hur detta skulle påverka deras möjlighet att odla basvaror eller hur det skulle påverka djurlivet de njöt av i sitt dagliga liv.

Vårt mål av att observera de naturliga beteenden hos jakos i det vilda skedde bäst på en plats som vi kallade "Enkusu Village" - skogsområdet kring ett hotell vid kanten av Victoriasjön. Där samlades varje morgon små flockar (12-16) av grå jako för att socialisera med varandra innan de flög iväg för att leta mat.

Favoritträden för socialiseringen inkluderade *Pseudospondias microcarpa* och eukalyptus (*Eucalyptus grandis*).

Precis som de jakos vi observerade år 2016, valde även dessa papegojor att besöka träd som saknade frukt och som var belägna nära personalutrymmen. Ett liknande fenomen rapporterades av Tamungang et al (2013) i centrala Kamerun, som antog att de grå jakona besökte lokala byar för att få deras beskydd. Enkusu Village var full av aktivitet med grå jakos som flög från träd till träd och gjorde ett glatt tjut till varandra var gång de landade i ett träd. Men i människors närhet var de tysta, förutom för de som ropade när de lämnade sitt träd eller svarade en annans flockrop.

När människor var i närheten antingen ignorerades de av jakona som betedde sig som vanligt och uppvisade vanliga beteenden (dela dricksvatten från hål i ett träd eller tugga på grenar för näbbunderhåll och kanske för skojs skull - precis som de gör i fångenskap), eller så satt de tysta och observerade människorna mitt ibland dem. När de var avslappnade tillbringade de markant mycket tid med att putsa sig själva, och ibland även varandra, på samma sätt som papegojor i fångenskap putsar och putsas av sina vårdare.

Det sägs ofta att gemensam putsning mellan papegojor är en aktivitet som endast sker mellan individer i en parrelation, men vi upptäckte att så är det inte, då vi observerade individer från olika grupper putsa varandra de med. Vi såg också att två jakos ofta gnuggade näbbar med varandra och med en annan jako som kom över till deras träd. Detta antyder att näbbgnuggning inte är enbart sexuellt, utan också ett gemenskapsbeteende.

Nära en by såg vi ett bo med en unge i tillsammans med en jakohona som inte lämnade boet. Istället flög jakohanen till boet och matade henne - hon, i sin tur, matade ungen. När en afrikansk hökörn (*Aquila spilogaster*) landade nära boet försvann honan in i boet och kom inte ut på mycket länge förrän höken hade försvunnit. Under den tiden höll sig jakohanen och två andra vuxna jakos tysta och stilla på grenar av samma träd.

På samma sätt, varje gång vi såg en juvenil jako, så var det minst fyra vuxna jako som följde efter ynglingen från gren till gren eller genom att flyga ovanför. Våra observationer leder oss till att tro att det är fler än bara föräldrarna som ser efter de ungas säkerhet och trygghet.

I den här regionen, till skillnad från vad vi förväntade oss, var palmfrukten inte jakonas favoritföda. Vi såg till och med när de valde att äta oliver och frukter, även när mogna

palmnötter fanns fritt tillgängligt. Favoritfödan kommer från *Brachystegia spiciformis* och *Canarium schweinfurthii*.

Vi såg hur jakona flög mellan olika öar under soluppgång och solnedgång. Endast när det kom en tidig åsk -och blix storm stannade sex jakor kvar över natten, och den kvällen sov de i tre olika träd under en flock glador. Detta var överraskande, då det hade antagits att grå jakos sover tillsammans som en flock, åtskilda från andra arter, antingen i samma träd eller nära varandra.

En dag åtnjöt vi ett besök hos en öbo som hette Benny, och där mötte vi Cookie, en 40-årig grå jakor som från början kom från Kongo, som satt i ett litet träd ungefär 4.5 meter från en bur. Burdörren är öppen varje dag och Cookie kan komma och gå som han vill, eftersom Benny anser att Cookie trots allt hör till naturen.

En del dagar flyger Cookie iväg för att leta mat tillsammans med vilda grå jakor i området, medan andra dagar besöker de vilda fåglarna Cookie. Trots det, när de vilda papegojorna flyger iväg till andra delar av ön för att sova för natten så följer inte Cookie med dem, utan lokalbor tar ofta tillbaka honom till hans "hem". Cookie kan lätt särskiljas från andra av sitt slag på grund av hans gåva för mänskligt tal.

Ironiskt nog är det denna unika förmåga att använda mänskligt tal - inte bara härma, men att använda språk i sitt sammanhang - som är ett av de största skälen till att grå jakor-populationen har blivit ett sådant stort mål för husdjurshandeln. Förvånande nog mötte vi och talade med flera människor som erkände att de kände vissa individer som varit inblandade i fångst av grå jakor både förr och nu. Men, de delade med sig av denna information motvilligt då de var rädda för vedergällning från de tjuvjägare vars identitet skulle kunna avslöjas.

En ung man gav en detaljerad beskrivning av hur nät placeras över frukt bärande träd för att fånga fåglar medan de åt, och han gav en levande, känslomässig beskrivning av fåglarnas skrikande då de fångas i näten. Vår kunniga guide, Johnny Kamugisha, är en livslång fågel människa med stor passion att skydda Ugandas fåglar. Hans passion och vision var uppenbara när vi lyssnade på hur han talade med denna unga man och andra om hur stolthet över och skydd av djurliv omvandlas till fördelar för samhällen genom ekoturism.

Nu måste vi fråga oss själva vad vi kan göra för att behålla och skydda det som kvarstår av de grå jakornas habitat och fortsätta studera deras beteende för att kunna ge bästa möjliga liv för de som redan finns i fångenskap. Författarna kommer återvända till Uganda för att fortsätta studera grå jakors beteenden och arbeta med dessa multifascetterade frågorna genom folks engagemang och förbättrad förståelse av de boende, djurlivet, och det landskap de är en del av.

OM FÖRFATTARNA

Elaine Henley P.G.Dip CABP är full medlem av APBC, en ABTC-registrerad klinisk djurbeteendevetare, och en IAABC-certifierad papegoj konsult. Hon är passionerad om bevarandet av grå jakor och har dedikerat sin fritid till att lära sig mer om vilda jakors beteenden, för att använda den informationen till att hjälpa papegojägare.

Lori J. DeLeo, MAT, LMFT, är en psykoterapeut och biträdande professor. Lori använder sina interpersonella och terapeutiska kunskaper till att få kontakt med folk och dela deras koppling till djurliv medan hon utbildar andra med sin personliga kunskap samlad från papegojägande och resor för att observera deras naturliga beteenden.

PSITTANYTT

UPPDATERINGAR

RESTAURERING AV TROPISK "TORR" SKOG FORTSÄTTER PÅ BONAIRE

Den gulskuldrade amazonen (*Amazona barbadensis*) och annat djurliv kommer dra fördel av den senaste rondan av trädplantering på ön Bonaire. Echo, en samarbetspartner till WPT som är dedikerade till att skydda den gulskuldrade amazonen, avslutade nyligen en enormt insats med hjälp av 155 volontärer, och planterade 5000 träd i 5 olika områden under öns regnsäsong. Insatsen var en del av Roi Sango Valley Rehabilitation Project, med bidrag från BEST 2.0 Programme finansierat av EU. Tjugosex hektar har nu skyddats genom upprättande av stängsel mot invasiva gräsätare, till exempel getter och åsnor.
Läs mer: <http://www.echobonaire.org>

NYHETER

ROVDJURSFRIA ÖAR INTE TILLRÄCKLIGT FÖR SEGLARPARAKITENS BEVARANDE

Rovdjursfria öar troddes vara lösningen för att rädda den kritiskt hotade seglarparakiten (*Lathamus discolor*), men forskning har visat att insatser på fastlandet också är nödvändiga. Den nya studien visar att fåglarna är nomadiska, och därför garanterar inte isolering skydd. Det finns bara en population av seglarparakiter spridd över det tasmanska fastlandet och dess öar utanför kusten, och fåglarna rör sig fram och tillbaka mellan dessa områden. Detta påvisar ett behov av ökat bevarande, då seglarparakiterna är särskilt sårbara för predation från korthuvad flygpungekorrar och andra invasiva arter.
Läs mer: tinyurl.com/yc9dq2zn

HÄNDELSER

10:E ÅRLIGA PAPEGOJÄLSKARKRYSSNINGEN, 10TH ANNUAL PARROT LOVERS CRUISE 9-17 november, 2018: Aruba, Bonaire, Curaçao

Tänk dig att segla över kristallklara blå vatten medan du upplever bland den mest fantastiska sightseeing i världen! Häng med andra papegojälskare ombord Royal Princess för åtta dagar av upplysande seminarier och spännande exkursioner till otaliga fantastiska platser, och allt detta medan du stödjer bevarandet av papegojor. Missa inte detta - kontakta Carol Cipriano för att boka din hytt idag!

Boka idag!

carolstraveltime@gmail.com
1-510-200-5665 (USA)

PARROTLOVERSCRUISE.COM

THINK PARROTS 2018
Söndag 10 juni 2018
Kempton Park Racecourse
Sunbury-on-Thames, Surrey, England

Tillbaka i år igen - den populära mässan Think Parrots är som alltid ett fantastiskt tillfälle för de som är passionerade om papegojor och vill ge sina fåglar den bästa livet möjligt. En rad olika utställare kommer vara där med allt i papegojväg, och mässan kommer återigen bjuda på Storbritanniens mest kunniga experter för att diskutera viktiga ämnen relaterade till tampegojor och vilda papegojor.

Medan du är där, missa inte att komma förbi WPTs stånd för att säga hej till David Woolcock, styrelsemedlem i WPT och förvaltare av Paradise Park (Cornwall) och prata om alla nya och intressanta saker som är på gång i papegojbevarandevärlden, och annat.

Boka dina biljetter: thinkparrots.co.uk

PAPEGOJOR I DET VILDA

SAFFRANSPAPEGOJA (PYRILIA PYRILIA)

Den föga kända och sällan fotograferade saffranspapegojan lever i fuktigt lågland och låga bergsskogar i delar av centrala och norra Sydamerika. Dessa papegojor hittas oftast högt upp i trädkronan i små, livliga grupper som skränar till varandra. Dessa praktfulla fåglar har lidit av habitatförlust i årtionden. Skogsröjning och skogsuppdelning har varit mycket destruktivt under 1900-talet.

Foto © Murray Cooper Wildlife Photography

FÅ TILLGÅNG TILL TIDIGARE UPPLAGOR ONLINE PÅ: PSITTASCENE.ORG

(Engelska, holländska, tyska, italienska, portugisiska, spanska och svenska)